

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

לפני כבוד השופט עוז ניר נאוי

תובעים

1. אורן גנור

2. שי עוזרי

ע"י באי-כוחם גיל רון, קינן ושות', עורכי דין

נגד

נתבעת

מ.א. אוטומטים בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד אלי פיטרו ו/או איתי לסקי ואח'
ממשרד פיטרו, לסקי ושות', עורכי דין

פסק דין

1. לפני בקשת מר אורן גנור ומר שי עוזרי (להלן בהתאמה: "המבקש 1" ו-"המבקש 2", ויחדיו: "המבקשים")
לאשר כייצוגית תובענה שהגישו נגד מ.א. אוטומטים בע"מ (להלן: "המשיבה" או "מ.א. אוטומטים"), אשר
מפעילה מכונות אוטומטיות לממכר אוכל ומשקאות בכל רחבי הארץ, בשל שורה נטענת של הפרות דרישות
הנגישות החלות עליה (להלן: "בקשת האישור").
2. המבקשים הם אנשים בעלי מוגבלות אשר ניסו לרכוש מזון במכונותיה של המשיבה, אך כנטען, אפשרות זו
נשללה מהם. המבקש 1 נולד עם לקות ראייה, ועם השנים ראייתו הלכה והידרדרה עד שאיבד את ראייתו
לחלוטין, לפני כעשרים שנה. המבקש 2 נפצע במסגרת פעילות משטרתית, ועקב כך הוא מתנייד באמצעות
כיסא גלגלים.
3. המשיבה מחזיקה ומפעילה מכונות אוטומטיות לממכר אוכל ומשקאות במקומות ציבוריים שונים ברחבי
הארץ. לטענת המבקשים המכונות אינן נגישות לאנשים המתניידים בכיסא גלגלים, לנמוכי קומה ולאנשים
עם מוגבלות בראייה, בניגוד לדין, ומכאן בקשת האישור.
4. המשיבה טענה כי יש לסלק את הבקשה על הסף נוכח דחייתה של בקשת אישור קודמת באותו עניין. עוד
נטען, בין היתר, כי הבקשה מתבססת על הוראות תקן שבוטל והוראות התקן החדש מאיינות כמעט
לחלוטין את ההפרות הנטענות והמוכחשות; כי המכונות היו נגישות לבעלי מוגבלויות כשם שהן נגישות
כיום וכי המשיבה נהנית מהוראות פטור הקבועות בתקנות הרלוונטיות, ועוד.
5. השאלה המרכזית אותה עלינו לבחון, ככל שהמבקשים יחלפו את משוכת הטענות המקדמיות, היא האם
המכונות האוטומטיות אותן מפעילה המשיבה מגבשות עילות תביעה בשל הפרת דרישות הנגישות החלות
עליהן, כאשר בשלב זה של ההליך ולצורך אישור בקשת האישור, די לנו בכך שישנה אפשרות סבירה כי כך
יוכרע.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

רקע עובדתי

תמצית בקשת האישור המקורית

6. בתאריך 18.5.2022 הגישו המבקשים בקשה לאישור תובענה נגד המשיבה כייצוגית, וזאת בהתאם לפרט 9(1) לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "**חוק תובענות ייצוגיות**" או "**החוק**") – "תביעה בעילה לפי פרקים ד', ה' או ה'1 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות".

7. עניינה של בקשת האישור בטענת המבקשים כי המשיבה אינה מנגישה את מכוונתיה לאנשים המתניידים בכיסא גלגלים, לנמוכי קומה, לעיוורים ולבעלי מוגבלות אחרת בראייה המגבילה את תפקודם; בכך מפירה המשיבה באופן גורף את הוראות חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998 (להלן: "**חוק שוויון זכויות**") והוראות חוק נוספות הקשורות בכך, לרבות תקנה 25 לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013 (להלן: "**תקנות הנגישות**"), הקובעת כי על מכוונות אוטומטיות לעמוד בדרישות סעיף 2.11 לתקן ישראלי 1918 חלק 4. כנטען, היעדר ההנגשה גורם להם לתחושות השפלה, תסכול וכעס, וכן זכותם לכבוד ולשוויון נפגעת.

8. המבקשים תמכו את בקשתם בחוות דעת מומחה אשר בחן שישה דגמים שונים של מכוונות המשיבה, המוצבות בתחנת הרכבת תל אביב סבידור מרכז. בבדיקת המומחה נמצא כי כולן אינן עומדות בדרישות הנגישות הקבועות בדין וכי מאנשים בעלי מוגבלות נשללת האפשרות לעשות בהן שימוש.

9. המבקשים ציינו כי ערכו בדיקה בהתאם לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 בשאלה האם פנתה המשיבה לנציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות בשאלתה או בבקשה למתן פטור, כפי שחוק שוויון זכויות מאפשר לה לפעול. לטענתם, בדיקתם העלתה כי המשיבה מעולם לא פנתה אל הנציבות בשאלתה או בבקשת פטור.

10. אשר לפגיעה בזכויות המבקשים, נטען כי המבקש 1 התוודע לכך שפועלות במרחב הציבורי מכוונות מזון רבות של המשיבה. כך למשל, מוצבות מכוונות המשיבה בתחנת הרכבת יצחק נבון בירושלים המשמשת אותו מעת לעת, ובהן הוא אינו יכול לעשות שימוש שכן הן אינן מותאמות ללקות הראייה איתה מתמודד. אשר למבקש 2, נטען כי בעת ביקוריו בבית החולים איכילוב לצורך בדיקות מעקב, הוא אינו יכול לעשות שימוש במכוונות המשיבה המוצבות במקום, שכן אלה אינן מותאמות לאנשים המתניידים בכיסאות גלגלים.

11. בשים לב לנטען, ביקשו המבקשים כי יינתן צו המורה למשיבה להחליף את כל המכוונות שהיא הבעלים, המחזיקה או המפעילה שלהן, או להתאימן, כך שהמכוונות המחליפות או המותאמות יעמדו בכל דרישות הדין, וכן כי יוטל איסור על המשיבה להפעיל כל מכוונה אשר אינה עומדת בכל אותן דרישות. כמו כן, נטען כי יש לפצות את כל חברי הקבוצה בגין הנזק שנגרם להם בקשר עם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

עילות התביעה, בסכום של 65,267 ₪ לכל חבר קבוצה עבור כל מעשה עוולה, בתוספת הפרשי הצמדה, ולחלופין בסכום אחר שייקבע על ידי בית המשפט. עוד התבקש בית המשפט למנות בעל תפקיד שיפקח על ביצוע פסק הדין, וכן התבקש להורות על כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או הציבור.

12. המבקשים ציינו בבקשתם כי התנהל הליך קודם נגד המשיבה באותו עניין, ת"צ (מחוזי מרכז) 10066-10-18 זקס פסח נ' מ.א. אוטומטים בע"מ (נבו 16.12.2021) [פסק דינה של כבוד השופטת (בדימוס) אסתר שטמר (להלן: "עניין זקס")], במסגרתו הוגשה בקשת אישור באותו עניין. עוד צוין כי הבקשה בעניין זקס הוגשה בעקבות תובענה קודמת בת"צ (מחוזי ירושלים) 31126-08-18 גנור נ' כספונט בע"מ (נבו 19.9.2021) (להלן: "עניין גנור-כספונט"), שעסקה באותן דרישות נגישות, ביחס למכונות למשיכת כסף.

13. לטענת המבקשים, הבקשה בעניין זקס התבססה על הבקשה בעניין גנור-כספונט, ללא מעורבות מי מהמבקשים ובאי כוחם בהליך דנן. כמו כן, צוין כי בית המשפט דחה את בקשת האישור בעניין זקס, וזאת מטעמים הקשורים לניהול ההליך ומאחר שהמבקש התבסס על גרסה לא עדכנית של תקן הנגישות הרלוונטי. לטענתם, מפסק הדין בעניין זקס עולה הצורך להביא עניין זה להכרעה שיפוטית פעם נוספת, על יסוד מצע ראייתי ומקצועי ראוי.

14. עוד בהקשר זה טענו המבקשים כי בקשתם עומדת בקביעת בית המשפט בת"א (תל-אביב יפו) 1043/00 רוזנפלד נ' הארגון למימוש האמנה על ביטחון סוציאלי (נבו 24.10.2002) (להלן: "עניין רוזנפלד"), שעסק במצב בו מוגשת בקשת אישור לאחר שבקשה שעסקה באותו עניין נדחתה. זאת מאחר שבקשתם מבוססת היטב, היא מוגשת לאחר בדיקה מעמיקה, נסמכת על הגרסה הנכונה של התקן, ונתמכת בחוות דעת מומחה מהשורה הראשונה. כמו כן טענו, כי בקשתם פוסעת בדרך בה המבקש 1, המומחה ובאי כוח המייצגים כבר הלכו בעניין גנור-כספונט, וזו הביאה לאישור תובענה ייצוגית שעוסקת באותן דרישות נגישות. יתרה מכך, בדיקתם המעמיקה של המבקשים העלתה כי גרסת מנהל המשיבה, כפי שהוצגה בעניין זקס, איננה נכונה.

תשובת המשיבה

15. המשיבה השיבה לבקשת האישור, והכחישה את טענות המבקשים להפרות הדין מצידה.

16. ראשית טענה כי יש לדחות את בקשת האישור על הסף, הן נוכח דחיית בקשת האישור הקודמת בעניין זקס, והן בשל דלותה העובדתית. נטען כי הואיל והמבקשים אינם מבססים כל הצדק או טעם לקיומו של הליך נוסף באותו עניין, זמן קצר לאחר דחיית בקשת האישור בעניין זקס, ואף לא מצביעים על הבדל מהותי ומשמעותי בין ההליכים כנדרש בפסיקה [ת"צ (מחוזי חי') 53332-04-22 אודי מוזס נ' שופרסל בע"מ (נבו 25.8.2021) (להלן: "עניין מוזס")], הרי שדין הבקשה להידחות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

17. נוסף לכך נטען כי יש לדחות את הבקשה על הסף מאחר שהמבקשים אינם מניחים תשתית עובדתית מינימאלית שתאפשר את בחינת הבקשה לגופה, ואינם מפרטים עובדות מהותיות וחיוניות שביסוד העילה הנטענת ומהן צריכות לעלות קיומה של קבוצה והפרת דין שיטתית על ידי המשיבה. כמו כן, משום שהמבקשים לא פנו למשיבה בפנייה מוקדמת, שהיה ביכולתה לייתר את הצורך להידרש לבקשתם והיעדרה מעיד על חוסר תום לב מצד המבקשים.
18. גם לגופן של הטענות נטען כי יש לדחות את הבקשה, וזאת בין היתר שכן הדין החל אינו מחייב הפעלת מכונות נגישות מקום שאין בנמצא בארץ או בחו"ל מכונות העומדות בתקן שניתן לייבא לישראל באופן סביר, שאז חל פטור מדרישות התקן. כמו כן, נטען כי הדין אינו מחייב כי כלל המכונות המוצבות במקומות ציבוריים תעמודנה בדרישות התקן, אלא קובע לעניין זה מכסת מינימום של שליש, ביחס שבין מכונות העומדות בתקן לבין אלו שלא.
19. עוד נטען כי קיימות הוראות מעבר החלות בענייננו, לפיהן אם שונה התקן, יצא החייב בהנגשה ידי חובתו, אם מילא אחר הוראות התקן שהיו בתוקף במועד ביצוע ההתאמה, וכן כי למבקשים קיים סעד חלופי בדמות תביעה אישית בסכום שאינו מבוטל.
20. המשיבה טענה כי המבקשים לא עמדו בנטל ההוכחה ומידת ההוכחה הנדרשים. כנטען, בבקשת אישור תובענה ייצוגית נטל השכנוע נותר על המבקשים, הן באשר ליסודות החיוביים והן באשר ליסודות השליליים של העילות הנטענות. לפיכך, על המבקשים להוכיח לא רק כי קיימות בשירות המשיבה מכונות שאינן עומדות במלוא תנאי התקן, אלא גם כי לא מתקיימות הוראות הפטור ולא מתקיימות הוראות היחס המינימאלי, כמו גם את אי תחולת הוראות המעבר על המכונות.
21. המשיבה הוסיפה וטענה כי היא חברה פרטית העוסקת בהפעלת מכונות אוטומטיות לממכר מזון ומשקאות, אשר פועלות באתרים שונים, לרבות בתחנות רכבת, בתי חולים ואוניברסיטאות. כמו כן טענה המשיבה כי זכתה לראשונה במכרז להפעלת מכונות אוטומטיות במרבית תחנות הרכבת כבר בשנת 2012, עובדה בעלת משמעות רבה, בין היתר הואיל ומרבית המכונות המוצבות בתחנות הרכבת נרכשו והוצבו עוד בעת שהתקן בנוסחו הישן עמד בתוקפו.
22. המשיבה ציינה כי למיטב ידיעתה ובדיקתה, עד לעת הזו לא קיימות בייצור סדרתי ובשיווק רב-לאומי מכונות אוטומטיות לממכר מזון ומשקאות אשר עומדות במלוא דרישות התקן הישראלי בכלל, וכאלה אשר ניתן לייבא לארץ באופן סביר בפרט. לא בכדי, המבקשים בענייננו ובעניין זקס, לא הצביעו וגם לא יכלו להצביע ולו על מכונה אחת או דגם אחד, העומדים לשיטתם במלוא תנאי התקן, ואשר מצויים בישראל.
23. עוד ציינה המשיבה כי חלק ניכר מהמכונות המופעלות על ידיה הינן מכונות שרכשה כחדשות או כמשומשות, לפני שנת 2015, ואין מחלוקת כי באותה עת חל התקן בנוסחו הקודם.
24. לאור כל אלה טענה כי דין בקשת האישור להידחות על הסף, ולחלופין לגופה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

תגובת המבקשים לתשובה

25. בתאריך 8.1.2023 הגישו המבקשים תגובה לתשובה לבקשת האישור, במסגרתה דחו את כל טענות המשיבה.

26. בתמצית ואשר לטענת המשיבה כי יש לדחות את הבקשה על הסף בשל דחיית הליך קודם שהתנהל באותו עניין, חזרו המבקשים על שטענו בבקשתם ביחס לעניין זה, והוסיפו כי המשיבה מנסה לסמוך את טענותיה על פסקי הדין בעניין רוזנפלד ובעניין מוזס, וזאת למרות שבאותם מקרים הטעם לדחיית בקשת האישור הראשונה היה רלוונטי להליך המאוחר, ובענייננו המצב שונה.

27. עוד נטען כי המשיבה לא הוכיחה כי לא ניתן לייבא באופן סביר מכוונות נגישות העומדות בדרישות התקן, וכן כי ניסיון המשיבה להיתלות בהוראה לפיה ניתן להסתפק בהנגשת שליש מהמכוונות, כשהמכוונות נותנות שירות זהה במקום ציבורי אחד, שגוי. זאת, הן מאחר שהמבקשים הראו בבקשת האישור כי בתחנת הרכבת תל אביב סבידור מרכז לא נמצאה אף לא מכונה נגישה אחת, והן מאחר שמומחה המשיבה אמנם בדק שלוש מכוונות, אך כל אחת מהן מספקת שירות אחר ומשכך לא מדובר במתן שירות זהה (עמוד 47 לחוות הדעת).

28. עוד בהקשר זה נטען כי פרשנות המשיבה לפטור אינה מתקבלת על הדעת, מאחר ולפיה אם לא נמצאה מכונה העומדת בכל אחת מדרישות הנגישות, המשיבה פטורה מכולן באופן גורף. כמו כן, הסתמכות המשיבה על הודעת הדואר האלקטרוני שקיבלה מהמשווק שמכר לה את המכוונות תמוהה. שכן, המשווק אישר בהודעתו כי המכוונות הספציפיות שהמשיבה קנתה אינן עומדות בדרישות התקן האמריקאי, אך לא נכתב שם כי אין בשוק מכוונות נגישות או שלאותו משווק אין כאלה, ולפיכך הודעתו לא מעמידה למשיבה טענת הגנה. נוסף לכך, ניסיון דומה שעשתה המשיבה בעניין זקס כבר נדחה על ידי בית המשפט, שקבע כי זהו "אישור מפורש כי המכוונות אינן עומדות בתקן האמריקני לנגישות. אין בכך ולא כלום, שכן לא הובאו שום ראיות לגבי התקן האמריקני ומידת התאמתו לתקן הישראלי. ודאי שאין באישור זה משום אישור שאין בנמצא מכוונות מוגשמות, או שלא ניתן באופן סביר לייבא אותן, כפי שטענה המשיבה" (עניין זקס, פסקה 18).

בקשה לתיקון בקשת האישור

29. בתאריך 12.3.2023 התקיימה ישיבה מקדמית ראשונה ובה טענה המשיבה, בין היתר, כי קיימים קשיים בנוגע לעילה האישית של המבקשים. כמו כן טענה המשיבה כי חלק ממכוונותיה נקנו על ידי מפעיל אחר, שכנראה שמחלקן לא הסיר את מדבקת פרטי המשיבה. לאחר שנשמעו טענות הצדדים, הוסכם כי הצדדים יקיימו הידברות ביניהם. משהמגעים לא צלחו ולאור הערותיי, הגישו המבקשים בתאריך 2.5.2023 בקשה לתיקון בקשת האישור, בדרך של תיקון נוסח בקשת האישור ונוסח התביעה הייצוגית, וכן צירוף תצהירים משלימים של המבקשים וחוות דעת משלימה.

30. בתאריך 1.6.2023 דחיתי את בקשת התיקון וקבעתי שמדובר בניסיון לבצע "מקצה שיפורים", וככזה אין להתירו; בקשת התיקון אף לימדה לטעמי כי בניגוד לנטען, בבקשתם של המבקשים לא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

הייתה מבוססת היטב, ובכל הכבוד לא נערכה לאחר בדיקה מעמיקה, בשים לב להוראות הברורות שניתנו על ידי כבוד השופט שטמר בעניין זקס. זאת אף בניגוד להלכה הפסוקה המטילה על תובע ייצוגי לבצע שקידה ראויה טרם הגשת בקשת אישור, ובענייננו ולאור עניין זקס ביתר שאת; הלכה למעשה עמדה בפני בקשה חדשה.

החלטת בית המשפט העליון

31. המבקשים לא השלימו עם החלטתי והגישו בקשת רשות ערעור. בית המשפט העליון, מפי כבוד השופט גרוסקופף, קבע כי אכן לא הייתה מניעה לכלול את הפרטים שהובאו בבקשת התיקון במסגרת בקשת האישור המקורית. עם זאת קבע, כי אין בטעם זה בלבד לדחות את בקשת התיקון, שכן מתקיימים שני תנאים מצטברים המצדיקים את קבלת התיקון.

32. ראשית, בקשת התיקון מהווה מענה ישיר לטענות המשיבה ולהערות בית המשפט במהלך הדיון שהתקיים, והיא אינה מחייבת את המשיבה להתמודד עם טיעון חדש או עם שינוי הרובד העובדתי של בקשת האישור. שנית, דחיית בקשת התיקון תפגע באינטרס הציבור ובאינטרס חברי הקבוצה המיוצגת, שכן הדחייה תסכל את האפשרות לברר את המחלוקת המהותית בין הצדדים, שעניינה עמידת המשיבה בדרישות הנגישות הקבועות בדין ולא עילות התביעה האישיות של המבקשים.

33. כבוד השופט גרוסקופף הדגיש כי הקשיים הכרוכים בתיקון בקשת האישור מצומצמים במיוחד במקרה זה, היות שהטענות המועלות בשם הקבוצה הינן טענות "רגולטוריות" בעיקרן שעוסקות בהתאמת המכונות לתקן הקבוע בדין, ולכן אין חשיבות מכרעת לעילת התביעה של חבר הקבוצה הספציפי.

34. משכך הורה על קבלת בקשת רשות הערעור כך שבקשת האישור תתוקן כמבוקש על ידי המבקשים, תוך שתינתן למשיבה האפשרות להגיש כתב תשובה מתוקן [רע"א 5825/23 גנור נ' מ.א. אוטומטים בע"מ (נבו 12.3.2024) (להלן: "החלטת בית המשפט העליון")].

תיקון כתבי הטענות, התרת תשובה משלימה ותמצית ההליכים

35. בבקשת האישור המתוקנת חזרו המבקשים על הטענות שנטענו בבקשתם המקורית. נוסף לכך וכפי שצוין בבקשת התיקון, הוסיפו המבקשים פירוט בנוגע לעילות התביעה האישיות שלהם. המבקשים טענו כי בחודשים אוקטובר ונובמבר 2020, נכח המבקש 1 מספר פעמים בתחנת הרכבת תל אביב סבידור מרכז, בה מוצבות מכונות המשיבה, אך האפשרות לרכוש בהן מזון נשללה ממנו מאחר שאין במכונות אמצעי חלופי לשיטת ההפעלה הרגילה – זיהוי באמצעות ראייה. כמו כן, נטען כי בתאריך 9 באפריל 2019, הגיע המבקש 1 לתחנת הרכבת תל אביב השלום, אך גם שם נמנעה ממנו האפשרות לרכוש מזון ממכונות המשיבה מאותה הסיבה.

36. אשר למבקש 2, נטען כי בעת ביקוריו העיתיים בבית החולים איכילוב במהלך החודשים פברואר, מרץ ואפריל 2021 נתקל במכונות המשיבה הממוקמות מול מרפאת אורתופדיה בבניין סוראסקי,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

- בקומת הכניסה של מגדל האשפוז ע"ש תד אריסון, ובקומת הכניסה של בניין הלב ע"ש משפחת עופר, אך בכולן לא יכול היה לרכוש מאחר והן אינן נגישות. כמו כן, נטען כי המבקש 2 נתקל במכונות המשיבה גם בביקוריו באוניברסיטת תל אביב בשנים 2019-2020, בבניינים גילמן ומקסיקו, וכן כי בעת הגשת הבקשה המתוקנת הוא מבקר פעמיים בשבוע בהרצאות המתקיימות בפקולטה למשפטים באוניברסיטה, אשר גם בכניסה אליה מוצבות מכונות המשיבה בהן הוא אינו יכול לקנות מאחר שאינן נגישות.
37. הבקשה המתוקנת נתמכה בחוות דעתו המשלימה של מומחה הנגישות, מר ישראל אבן זהב אשר בתאריך 28.3.2023 ערך בדיקה לכל מכונות המשיבה הממוקמות בתחנת הרכבת תל אביב השלום ולמכונות המשיבה בבית החולים איכילוב, ובתאריך 17.4.2023 בדק את מכונות המשיבה המוצבות באוניברסיטת תל אביב. בבדיקה המשלימה נבדקו 32 ממכונות המשיבה, ותוצאותיה אישרו את ממצאי הבדיקה הראשונית ולא הובילה לשינוי במסקנות. נמצא כי כלל המכונות שנבדקו מפירות את דרישות הנגישות הקבועות בחוק.
38. כאמור בבקשה המקורית, לטענת המבקשים, מדובר בהפרה מהותית וגורפת, שכן בכל המקרים שנבדקו התגלו חריגות משמעותיות בין דרישות התקן לבין ממצאי המומחה. כך למשל, התקן מחייב כי גובה הצג יהיה בין 100 ל-120 סנטימטר מפני הרצפה, ונמצא כי כלל המכונות שנבדקו אינן עומדות בדרישה זו.
39. בתאריך 19.5.2024 הגישה המשיבה תשובה מתוקנת לבקשת האישור המתוקנת. במסגרת תשובתה המתוקנת חזרה המשיבה על טענותיה בתשובתה המקורית, ואף טענה כי נוסחה הנוכחי של הבקשה לאחר תיקונה רק מחמיר את הפגמים שנפלו בבקשה המקורית ומבסס ביתר שאת את טענותיה של המשיבה, הן טענות הסף והן הטענות החלופיות שנטענו לגופו של עניין.
40. לחלופין טענה המשיבה, בין היתר, כי היא מייבאת את המכונות בעלות רמת הנגישות הגבוהה ביותר שניתן לייבא באופן סביר, ועל כן היא פטורה מביצוע התאמות נגישות שאינן אפשריות מבחינה מעשית.
41. עוד טענה המשיבה כי בקשת האישור מבוססת על תקן לא עדכני, ועם פרסום תקן 2023 ברשומות, התייתרו מרבית ההפרות הנטענות.
42. המשיבה צירפה לתשובתה חוות דעת של מומחה הנגישות מטעמה, מר אלי רונקין, כפי שהוגשה בעניין זקס. בחוות הדעת נכתב כי המכונות שנבדקו עומדות בכל דרישות הנגישות בהתאם לדין ולתקנות, וזאת לאחר סקירה מקיפה של מגוון מכונות אוטומטיות. קביעת מר אלי רונקין התבססה הן על תקן ישראלי 1918 חלק 4 נובמבר 2001, והן על הצהרת המשווק כי לא קיימות בשוק מכונות אוטומטיות נגישות יותר מאלו שמחזיק.
43. בתגובתם לתשובת המשיבה לבקשה המתוקנת, טענו המבקשים כי טענת המשיבה, לפיה בשל התיקון לתקן ישראל 1918 חלק 4 מחודש אוגוסט 2023 בוטלו ההפרות שנטענו בבקשת האישור, חסרת שחר. זאת מאחר שהתקן החדש אינו מבטל את הפרת התקן הקודם, ואף אינו שונה באופן משמעותי מקודמו. אמנם התקן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

- מחליף חלק מהוראות התקן הקודם, אך רובן נותרו על כנן או דויקו. לפיכך, נטען כי המשיבה הפירה את התקן הקודם וממשיכה להפר אף את התקן המעודכן.
44. המבקשים הוסיפו וטענו כי המשיבה לא העמידה כל בסיס ראייתי לטענתה לפיה אין בנמצא מכונות שניתן לייבא העומדות בכל דרישות הנגישות, ולפיכך היא פטורה מחובות ההנגשה, וכי טענה זו נדחתה בהליך קודם בעניין זקס ואף נמצאה שגויה בבדיקה שערכו המבקשים באתר המשווק ובאתרים נוספים.
45. עוד טענו המבקשים כי כשטוענת המשיבה כי עומד לה הפטור מאחר שעמדה בתקן שהיה בתוקף בעת רכישת המכונות, היא למעשה מודה כי חלק אחר של המכונות, אלו שנרכשו לאחר שינוי התקן (שנת 2015), אינן עומדות בתקן. כמו כן, נטען כי המשיבה לא הוכיחה כי המכונות שנרכשו לפני שנת 2015 אכן עמדו בתקן הישן. לא זו אף זו, נטען כי חוות הדעת שסיפקה המשיבה בהליך האחר מוכיחה כי המכונות אינן נגישות גם לפי התקן הישן.
46. אשר לטענת המשיבה לפיה ניתן להסתפק בהנגשת שליש מהמכונות הנותנות שירות זהה במקום ציבורי, טענו המבקשים כי בהתאם לחוות הדעת מטעמם בכל המקומות שנבדקו לא נמצאה אפילו מכונה נגישה אחת, וכי המשיבה לא הראתה בתשובתה כי חלק מהמכונות נגישות, ודאי שלא שליש מהן.
47. המבקשים צירפו לתגובתם לתשובה חוות דעת מומחית נוספת, מטעם הגברת תמר ויזנפלד, מורשית נגישות ששימשה בעבר כמפקחת ארצית לנגישות השירות בנציבות שוויון זכויות אנשים עם מוגבלות. זאת לאחר שלמרבה הצער מר אבן זהב נפטר ולפיכך ביקשו המבקשים לראות בחוות דעתה כתומכת בבקשת האישור. בחוות דעתה, אימצה הגברת ויזנפלד את שתי חוות הדעת מטעם מר אבן זהב במלואן, והוסיפה כאמור חוות דעת משלימה מטעמה.
48. בחוות דעתה המשלימה ציינה גברת ויזנפלד כי גם לאחר תיקון התקן בשנת 2023 מרבית הוראות התקן הישן נותרו על כנן. לדבריה, חלק מההוראות דויקו על מנת להתאימן לשינויים בטכנולוגיה ובהתאם לדרישות אנשים עם מוגבלות כפי שעלו מהשטח. לאחר בדיקה שערכה במכונות המשיבה, קבעה המומחית כי הן אינן עומדות בדרישות התקן, הן בנוסחו הקודם, והן בנוסחו המעודכן.
49. בתאריך 27.6.2024 הגישה המשיבה בקשה למחיקת התגובה לתשובה, בטענה שבמסגרתה הרחיבו המבקשים את חזית הטענות בניגוד לכלל "המענה הישיר", על דרך של העלאת טענות עובדתיות חדשות שלא נכללו בבקשת האישור המתוקנת, ואף באמצעות צירוף חוות דעת חדשה לתגובתם. לחלופין, ביקשה למחוק סעיפים ספציפיים.
50. בישיבה שנערכה בתאריך 30.6.2024 קיבלו הצדדים את הצעתי כי תינתן למשיבה זכות לתשובה משלימה, ואכריע בשאלת ההוצאות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

51. בתאריך 11.10.2024 הגישה המשיבה תשובה משלימה. בין היתר טענה המשיבה כי חוות הדעת החדשה שצירפו המבקשים לתגובה לוקה בפגמים רבים וחמורים, מציגה את הדברים באופן שגוי ומסולף, ואף אילו היה בה ממש, לא היה בה כדי לסייע למבקשים. המשיבה צירפה לתגובתה חוות דעת מומחה חדשה, מטעם המומחה מטעמה מר אלי רונקין, בה התייחס המומחה לכלל הסוגיות השנויות במחלוקת, כפי שעלה מתגובת המבקשים ומחוות דעת המומחית מטעמם.

52. בתאריך 29.10.2024 הגישו, הפעם המבקשים, בקשה למחיקת חלקים מתגובת המשיבה לתגובתם, וכן למחיקת התצהיר וחוות הדעת שצורפו לה. לטענתם, תשובת המשיבה חורגת ממתן מענה "לעניין הטענות הנוגעות לתקן אוגוסט 2023", ובכך מפירה המשיבה את החלטת בית המשפט, שהתיר לה להגיש תשובה נוספת לעניין זה בלבד, ועוד. המשיבה התנגדה לבקשה.

53. בהחלטתי מתאריך 19.11.2024 דחיתי את הבקשה, שכן טענות המשיבה בכללותן מהוות מענה ישיר לטענות שהעלו המבקשים לראשונה בתגובתם, ובכל אופן אין בהן משום טענה מפתיעה או חידוש המצדיקים מחיקה. כמו כן, הותרת תשובת המשיבה תאפשר את בירור המחלוקת המהותית בין הצדדים, וזאת ברוח החלטת בית המשפט העליון "בשים לב לצורך לאפשר בירור מלא ושלם של המחלוקות בין הצדדים" [פסקה 8].

54. עוד יצוין כי בתאריך 16.1.2025 הגישו המבקשים בקשה לגילוי מסמכים, ובהחלטתי מתאריך 3.2.2025 נעתרתי לבקשה, הוריתי על גילוי המסמכים וקבעתי כי המשיבה תשיב בתצהיר על השאלות אותן התרתי במסגרת ההחלטה.

תמצית חוות דעת המומחים

55. חוות דעת מומחית המבקשים, אשר אימצה כאמור שתי חוות דעת של המומחה אבן זהב ז"ל והוסיפה חוות דעת משלימה, התייחסו לפרמטרים השונים בתקנים הרלוונטיים ולחריגות. הממצאים השונים סוכם בטבלה, אשר הוגדרו כהפרה משמעותית וגורפת של התקן.

56. המומחית הפנתה לשתי חוות הדעת מטעם אבן זהב ז"ל, אשר ביצע את הבדיקות מכיסא הגלגלים באמצעותו הוא התנייד, ומסקנתו הייתה כי המכונות אינן עומדות בדרישות הנגישות.

57. בחוות דעתה מיום 16.6.2024, אשר אימצה כאמור את שתי חוות הדעת של אבן זהב ז"ל, וזאת לאחר שביקרה במקומות בהם הוצבו המכונות ובדקה את ממצאי חוות הדעת, התייחסה המומחית לתקן 2023, התקן החדש. בין היתר בחנה את השינויים שחלו בתקן, בחנה האם פטור מתיאור קולי של הפעולות לפי סעיף 2.4.4.4 לתקן החדש חל ביחס למכונות המשיבה, וכן בחנה האם קיימות מכונות נגישות הניתנות לייבוא לארץ באופן סביר.

58. המומחית ערכה השוואה בין התקנים, ציינה כי במרבית הסעיפים לא חל שינוי, וציננה סעיפים בהם חלו דיוקים מסוימים. כאמור, המומחית מצאה מכונות נגישות הניתנות לייבוא באופן סביר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

59. אשר לסעיף 2.4.4.4 לעדכון משנת 2023, הקובע כי במכונות המבצעות פעולה אחת או שתיים בלבד, ושאינן כוללות אפשרות בחירה בין מספר פעולות, ניתן לוותר על תיאור קולי אך יהיה חיווי קולי לסיום הפעילות, טענה המשיבה כי ההוראה מבטלת את חובת הדרישה לתיאור קולי במכונותיה. המומחית, שהייתה ממנסחי העדכון, עמדה בחוות דעתה על כך שהטענה שגויה לחלוטין. זאת מאחר שתהליך הרכישה כולל יותר מפעולה אחת או שתיים, ומאחר שהמכונות מציעות בחירה בין פריטים רבים, כך שלא ניתן לומר שאין בהן בחירה בין אפשרויות. הוראה זו נועדה למכשירים פשוטים בהרבה, כגון עמדות לניהול תורים או מצנני מים, ואין לה כל זיקה למכונות נשוא הדיון.

60. מנגד, המשיבה הסתמכה בתשובתה לבקשת האישור על אותה חוות דעת שהוגשה בהליך בעניין זקס מתאריך 12.4.2019, ממנה עלה כי מרבית הפרמטרים תקינים. בסיכום חוות דעתו ציין המומחה כי המכונות שנסקרו בסקר שערך, נגישות במידה מספקת ועומדות בדרישות הנגישות בהתאם לדין ולתקנות: "כל זאת בכפוף לתקן 1918 חלק 4 נובמבר 2001 והצהרות המשווק כי לא נמצא מכונות אוטומטיות נגישות". עוד ציין כי טענות המבקשים והמומחה שם כי המכונות לא נגישות – שגויות (עמוד 81 לתשובה).

61. לתשובה המשלימה צורפה כאמור חוות דעת עדכנית מטעם מר רונקין מיום 10.10.2024. המומחה ציין כי כפי שעולה מסקר נגישות שבוצע בבית החולים איכילוב, מכונות המשיבה נגישות למעט נושאים הקיימים בפטור טכנולוגי. המומחה צירף טבלה מפורטת במסגרתה התייחס לפרמטרים שונים בתקן הנגישות. המומחה ציין כי פרמטרים מסוימים תקינים ובמקום בו צוין כי פרמטר מסוים אינו תקין – ציין המומחה, בדרך כלל, כי מדובר במכשיר צד ג' אשר אינו ניתן לשינוי, או כי קיים פטור, או כי הפרמטר אינו רלוונטי.

62. עוד ציין כי בסקר שערך בתאריך 9.10.2024 בתחנת רכבת תל אביב השלום, נמצא כי גם במקומות בהם קיימת חריגה במקשי הקלט והפלט על פי התקנים הרלוונטיים, קיימות מכונות נוספות באותו מפלס העומדות בדרישות הנגישות וכי בשל כך מתקיים הפטור הקבוע בתקנה 25(ב) בעניין קיומן של שליש מן המכונות ולא פחות ממכונה אחת נגישה.

63. המומחה ציין כי קיימת חלופה נגישה בדמות יישומון/אפליקציה המהווה פתרון זמין ונוח לאנשים עם מוגבלות.

שמיעת הבקשה וסיכומי הצדדים

64. בתאריך 26.2.2025 נשמעו עדי הצדדים והמומחים. מחד גיסא המבקשים, מר אורן גנור ומר שי עוזרי והמומחית מטעמם, הגברת תמר ויזנפלד, ומאידך גיסא נציג המשיבה, מר ליאור אטיאס, והמומחה מטעמה, מר אלי רונקין.

65. סיכומי הצדדים הוגשו, ומכאן לתמצית הטענות בסיכומים ולהכרעה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

עיקר טענות המבקשים בסיכומיהם

66. המבקשים חזרו על טענותיהם בכתבי הטענות והוסיפו את שעלה מחקירות העדים, בין היתר, כדלהלן.

67. הטענה כי המכונות אינן נגישות הוכחה היטב, ובשלב זה כבר אינה במחלוקת. המומחית מטעם המבקשים עמדה על הפרה גורפת של דרישות הנגישות, והמומחה מטעם המשיבה הודה כי חלק מהמכונות אינן תקינות. מומחה המשיבה הודה כי ערך שני סקרים ודוחות ליקויים למכונות המשיבה, בשנת 2021 ובשנת 2024, כאשר בשניהם נמצאו ליקויים. עניין זה הוסתר מבית המשפט. עוד אישר המומחה כי בין השנים 2021-2024 פעלו מכונות שאינן תקינות. די בכך כדי לקבוע כי המשיבה מפירה את דרישות הנגישות.

68. חוות דעת המומחה מטעם המשיבה רצופה טעויות ונסתרה במסגרת עדותו.

69. טענת המשיבה לפיה אין מכונות שניתן לייבא העומדות בכל דרישות הנגישות, ולכן היא פטורה מחובות ההנגשה לא הוכחה. כך, הוצגו פניות בודדות למספר מועט של יצרנים, שבוצעו לאחרונה, בהן הופנו אליהם שאלות כלליות שאינן רלוונטיות. המומחה מטעם המשיבה הודה בעדותו כי הצהרת המשיבה שאין מכונות נגישות מתייחסת רק למכונות עם חיווי קולי, והוא כלל לא בדק את העניין. למעלה מן הצורך, המומחית מטעם המבקשים איתרה מכונות מזון נגישות המוצעות למכירה.

70. אף יתר טענות ההגנה של המשיבה שגויות. כך ובין היתר, המשיבה טענה כי מר רונקין נתן אישור לפיו המכונות עומדות בתנאי הדין והתקן (סעיף 64 לתשובה), אלא שאישור זה חסר משמעות, שכן אישור לא נכון בדבר עמידה בדרישות אינו מרפא את הפגם במכונות שאינן עומדות בתקן, אלא מלמד על כשל אצל נותן האישור. יתרה מזאת, במתן האישור נפלו שלל פגמים, ביניהם הסתמכות המומחה על הצהרות שונות של המשיבה, שהתבררו בהמשך כשגויות.

71. המשיבה נתלתה בתקנה 109(א) לתקנות הנגישות, לפיה מי שחייב בהנגשה יהיה פטור אם הוא עמד בתקן שהיה בתוקף במועד ביצוע ההתאמה. לטענתה, חלק מהמכונות נרכשו לפני שנת 2015, אז נכנס לתוקף תקן הנגישות הקודם. טענה זו אינה מעמידה הגנה, אלא מהווה הודאה בתביעה. לפי עדות מר ליאור אטיאס, מנהל המשיבה ובעליה, בין 30% ל-40% מהמכונות נרכשו לאחר שנת 2015. כלומר, מדובר במאות מכונות שאינן עומדות בתקן. מעבר לכך, המכונות אף אינן עומדות בדרישות התקן הישן.

72. הוכח כי מכונות המשיבה מפירות את דרישות הנגישות באופן מוחלט. אנשים עם מוגבלות אינם יכולים לעשות בהן שימוש. שני המומחים מטעם המבקשים בדקו את מכונות המשיבה וקבעו כי הן אינן נגישות לאנשים המתניידים בכיסאות גלגלים ונמוכי קומה, וכן לאנשים עם מוגבלות ראייה. כמו כן, מומחה המשיבה הודה בעדותו כי המכונות אינן נגישות והודה כי בין השנים 2021-

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

- 1 הפעילה המשיבה מכונות שאינן נגישות. למרות זאת, הוא לא ראה לנכון לגלות זאת בחוות
2 דעתו. גם מר אטיאס אישר בעדותו כי עד לשנת 2021 המשיבה כלל לא עסקה בענייני נגישות.
3
4 73. המשיבה עושה שימוש במספר מוגבל של דגמים (נספח 5 לבקשת האישור, סעיף 1), ולפיכך,
5 משנמצאה מכונה שאינה עומדת בדרישות התקן, בהכרח יש רבות כאלה, ובכולן דרישות הנגישות
6 מופרות.
7
8 74. טענת המשיבה לשימוש באפליקציית תשלום ייעודית שפותרת את הבעיה במכונות בהן אמצעי
9 התשלום אינו תקין, אינה נכונה. יישומון מתאים אכן היה עשוי לפתור רבות מההפרות, אך
10 המשיבה אינה מיישמת פתרון זה בפועל. מבדיקת המומחית עלה כי בכל המכונות שנבדקו לא
11 הייתה הודעה בדבר היישומון, ולא ניתן היה להפעילו.
12
13 75. הנטל להוכיח כי נערכה בדיקה ולא נמצאה מכונה שניתן לרכוש או לייבא באופן סביר, מוטל על
14 נותן השירות החייב בהתאמת נגישות, ולא על המבקש.
15

עיקר טענות המשיבה בסיכומיה

- 16
17
18 76. דין הטענות המקדמיות שהעלתה המשיבה בתשובתה לבקשת האישור המתוקנת, ובראשן הטענה
19 כי היא אינה עומדת במבחני הפסיקה החלים על בקשת אישור המוגשת לאחר שבקשה זהה באותו
20 עניין נדונה, להתקבל. די בטענות אלה כדי לדחות את הבקשה מבלי להידרש לגופה.
21
22 77. גם לגופם של דברים, דין הבקשה להידחות, בין היתר משהסתבר כי המומחית מטעם המבקשים
23 בדקה כ- 50 מכונות שאת הממצאים לגביהן בחרה להעלים מחוות דעתה; משהודו המבקשים
24 והמומחית מטעמם כי כלל לא קיימות מכונות המוכרות להם כעומדות במלוא הוראות התקן;
25 משהודה המבקש 2 כי הוא מסוגל לתפעל ולבצע בהצלחה רכישה גם ממכונות הנזכרות בתצהירו
26 שגובה אמצעי ההפעלה ויציאת המוצר שלהם אינו עומד בתקן, ובכך נשלל קשר סיבתי בין הפרת
27 הוראות התקן לבין כל נזק נטען; ומשהתברר כי לפחות שליש מהמכונות באתרים עליהם הלינו
28 המבקשים, עומדות כנדרש בהוראות התקן לעניין אמצעי ההפעלה והפלט.
29
30 78. המבקשים כשלו בביסוס עילה אישית במסגרת בקשת האישור המתוקנת וגרסתם התבררה
31 כגרסת בדים. אמנם הדרישה לקיומה של עילה אישית כדרישה לאישור ניהול תובענה כייצוגית
32 מצויה לאחרונה בדעיכה, ובמיוחד כשמדובר בנושאים בעלי אופי רגולטורי, אך הדרישה לא
33 נשללה כליל ויש לייחס לה המשמעות ומשקל. כך, במיוחד במקרים כבענייננו, בהם הכשל שדבק
34 בעילה האישית ובזו הקבוצתית זהה, ובהם יסוד היעדר העילה האישית בחוסר תוס לב קיצוני
35 מצד המבקשים.
36
37 79. המבקשים כלל לא טענו בבקשת האישור ובתצהיריהם כי ניסו לרכוש מוצר כלשהו ממכונה
38 כלשהי, אך לא הצליחו להפעיל את המכונה בשל אי עמידתה בהוראות התקן. שאלה עובדתית זו
39 חשובה במיוחד לאור דרישת הקשר הסיבתי בין ההפרה הנטענת לבין הנזק הנטען.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

80. המבקשים לא הוכיחו הפרת דין שיטתית כנדרש, ומנגד, המשיבה הוכיחה את קיום הוראות הפטור. כך, הוכח כי לפחות שליש ממכונות המשיבה מושא הבקשה נגישות למתניידים בכיסאות גלגלים ואף עומדות בתנאי התקן לעניין זה.

81. המומחית מטעם המבקשים לא רק שלא סתרה את טענת המשיבה כי אין בנמצא מכונות העומדות בכל תנאי התקן שניתן לייבא באופן סביר, אלא אף חיזקה אותה משמעותית. המומחית הודתה כי מבדיקתה עולה כי כלל לא קיימים בעולם יצרנים או ספקים המצהירים על עמידה בדרישות התקן הישראלי. אף לגבי פרסומים שאיתרה המומחית באתרי אינטרנט זרים לגבי מכונות שטענה כי עומדות בתקן האמריקאי, אשר ממילא אינו ישים לענייננו בארץ, התברר כי אף לא אחת מהן אינה עומדת בכל דרישות התקן הישראלי מושא הבקשה, ולא נמצאה כל מכונה כזו המופעלת או נמכרת בישראל.

82. המשיבה חזרה על טענתה לפיה המבקשים חסרי תוס לב, והם ובאי כוחם אינם כשירים לייצג את הקבוצה מאחר ששיתפו פעולה עם בא כוח המבקש בעניין זקס, ותכננו להגיש את הבקשה דנן בעוד ההליך בעניין זקס מתנהל, כמעין תוכנית ב' ומקצה שיפורים פסול למקרה שההליך בעניין זקס ייכשל.

עיקר טענות המבקשים בסיכומי התשובה

83. המבקשים התייחסו לטענות המשיבה בסיכומיה וטענו כי נשמט הבסיס תחתן. כך ובין היתר טענו כי הוכח שמכונות המשיבה אינן נגישות לאנשים המתניידים בכיסא גלגלים, לנמוכי קומה ולאנשים עם לקות בראייה, וכי אנשים עם מוגבלות אינם יכולים לעשות בהן שימוש. בשלב זה אף המשיבה אינה מנסה לטעון אחרת, כך שחוות דעתו של המומחה מטעמה אף אינה מוזכרת בסיכומיה.

84. בשלבים קודמים בהליך ניסתה המשיבה לטעון שלל טענות לפיהן המכונות נגישות, והמבקשים הוכיחו כי כלל טענות המשיבה אינן נכונות. כך למשל, טענת המשיבה כי ניתן לרכוש מהמכונות באמצעות יישומון (סעיף 68 לתשובה), הוכחה על ידי המבקשים כלא נכונה (סעיפים 32-33 לסיכומי המבקשים). המשיבה נסוגה מרוב טענותיה לעניין זה, היא אינה מעלה אותן עוד, והן קרסו. כך גם יתר טענות המשיבה, לרבות בעניין קיומן של הוראות הפטור.

85. אשר לטענת המשיבה כי המבקשים לא הוכיחו הפרה שיטתית, ואין די בהפרה נקודתית, הרי שטענה זו שגויה לחלוטין שכן אין מחלוקת כי מכונות המשיבה אינן נגישות. עוד נטען כי נטל ההוכחה להראות כי ההפרה נקודתית מוטל על המשיבה, שלא עמדה בנטל זה.

86. נטען כי בסיכומיה העלתה המשיבה טענה חדשה, לפיה יש להחריג מההליך מכונות המוצבות בתחנות רכבת, משום שבתחנות אלה נציגים מסייעים לאנשים עם מוגבלות (סעיפים 21-22 לסיכומי המשיבה). טענה זו לוקה באי הבנה של הוראות הנגישות, שכן כפי שנפסק אדם מסייע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

1 אינו מחליף את דרישות הדין המחייבות הנגשה, שנועדו להבטיח כי אדם עם מוגבלות יוכל
2 להשתמש במכונה ככל אדם אחר.

3
4 87. מקום טענות המשיבה כלפי הליך גיבוש התקן אינו בהליך זה (סעיף 19 לסיכומיה). המשיבה
5 רשאית לנקוט הליכים מנהליים לתקיפת התקן, אך אינה יכולה להחליט על דעת עצמה שלא
6 לקיים את הוראותיו ולאחר ההפרה לטעון טענות ביחס לאופן עריכתו. כמו כן, גם טענה זו
7 הועלתה לראשונה בסיכומי המשיבה ויש לדחותה גם בשל כך.

8
9 88. בהיעדר הגנה, המשיבה מכפישה את המבקשים וטוענת שהם נעדרים עילה אישית, שהם בדו את
10 העובדות שבתצהירים מליבם (סעיפים 9-20 לסיכומי המשיבה), כי הם חסרי תום לב (שם,
11 בסעיפים 49-59), וכי הם אינם כשירים לייצג את הקבוצה (שם, בסעיפים 60-61). טענות אלה
12 נועדו להסיט את הדיון מהעניין המהותי העומד לדין - המכונות אינן נגישות.

13
14 89. טענת המשיבה כי המבקשים לא ידעו בזמן אמת כי מדובר במכונותיה והתקשו להשיב על שאלות
15 בקשר לכך, ומכאן שבדו את הדברים מליבם, כושלת. המבקשים לא הצליחו לרכוש מוצרים
16 מהמכונות, וזה העניין החשוב. אמנם רק בהמשך נודע להם כי אלו מכונות המשיבה, אך הדבר
17 טבעי. אדם הניגש לרכוש מוצר במכונה אינו מתעניין בבעל המכונה, והדבר אינו גורע מעילת
18 התביעה. אף טענות המשיבה כי המבקשים לא ניסו לרכוש ממכונותיה דבר, נסתרו.

19
20 90. טענת המשיבה כי במהלך החקירות התגלה שמבקש 1 כלל לא יזם את ההליך, אלא באי כוחו
21 (סעיף 52 לסיכומי המשיבה), ולפיכך מעיד הדבר על חוסר תום לב, שגויה. בית המשפט העליון
22 קבע כי אין פגם בכך שעורך הדין יוזם את ההליך הייצוגי, ועל בסיס הלכה זו טענות כאלה
23 נדחות.

24
25 91. טענות המשיבה בכל הקשור למבקשים ולהליכים הרבים בהם נקטו וכן בקשר לבאי כוחם,
26 חסרות יסוד ונסתרו בחקירות. כך הטענה כי רבים מההליכים בהם נקטו המבקשים הסתיימו
27 בהסתלקות ולכן הם אינם ראויים לייצג את הקבוצה (סעיפים 56-57 לסיכומים), אינה רלוונטית
28 וחסרת יסוד. הסתלקות מהליך אינה מעידה על כך שאינו ראוי והמבקשים הוכיחו שחלק
29 מההליכים בהם נקטו הניבו הישגים משמעותיים (סעיפים 78-79 לסיכומי המבקשים). בחלק
30 ניכר מהמקרים נפסק גמול, משום שהושגה תועלת של ממש לקבוצה. כמו כן, המבקש 2 נוהג
31 לתרום את הגמול שנפסק לטובתו (סעיף 79 לסיכומי המבקשים), כך שעניינו בתועלת לקבוצה
32 ולא בהכנסה כספית.

33
34 92. הוכח כי טענות המשיבה היו כה כושלות עד כי היא זנחה את מרביתן, וכן כי הטענות שהמשיבה
35 ממשיכה לעמוד עליהן קלושות עוד יותר. אין למשיבה כל הגנה, ובמקום להעלות טיעון ענייני
36 ממשיכה המשיבה בסגנונה המשתלח כלפי המבקשים ובאי כוחם.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

דיון והכרעה

93. לאחר שקראתי את כתבי הטענות, שמעתי את עדי הצדדים, קראתי את סיכומיהם, ושקלתי את טענותיהם, הגעתי לכלל מסקנה כי יש לאשר את התובענה כייצוגית כנגד המשיבה; להלן טעמי.

התנאים לאישור תובענה ייצוגית

94. כידוע, התנאים לאישורה של תובענה ייצוגית קבועים בין היתר בהוראות סעיפים 3, 4 ו-8 בחוק תובענות ייצוגיות, ובכללם כי למבקש עילת תביעה אישית; התובענה בעניין הקבוע בתוספת השנייה; התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה וקיימת אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה. כמו כן, כי דרך זו היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין, וכי קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת ובתום לב.

95. כפי שהבהיר בית המשפט העליון, תכלית התנאים האמורים היא לוודא כי השימוש שיעשה בכלי החשוב של התובענה הייצוגית, יעשה אך ורק במקרים מתאימים. כפי שנכתב לא פעם, התובענה הייצוגית היא כלי חשוב ויעיל לציבור, אך עם זאת, טמונות בכלי זה גם סכנות המחייבות לעשות בו שימוש זהיר ומושכל, ואלו שהולידו את הצורך במנגנונים הקבועים בהוראות הסעיפים הנ"ל [רע"א 3489/09 **מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' חברת צפוי מתכות עמק זבולון בע"מ**, סו(1) 633 (2013) (להלן: "עניין מתכות"), בפסקה 40].

96. בעניין מתכות, חזר בית המשפט העליון וחידד כי כלי התובענה הייצוגית טומן בחובו סכנות לא מבוטלות עבור הנתבעים, לרבות חשיפה לנזק כלכלי ופגיעה במוניטין, ואף השפעה לא מבוטלת על הדוחות הכספיים.

97. בשים לב לדברים, וכדי שלא לפגוע בנתבעים יתר על המידה, נדרש מי שמבקש לאשר תובענה כייצוגית לצלוח שלב מקדמי, במסגרתו עליו להניח בפני בית המשפט תשתית משפטית וראייתית התומכת בתביעתו, תוך שבית המשפט נדרש "להיכנס לעובי הקורה" ולבחון היטב משפטית ועובדתית אם מתקיימים התנאים לאישור התובענה כייצוגית:

41. מטרתו של שלב מקדמי זה היא למנוע אישורן של תובענות סרק, וזאת מבלי להרתיע תובעים מהגשת תובענות ייצוגיות צודקות. בפסיקתו של בית משפט זה נקבע כי מי שמבקש לאשר תובענה כייצוגית חייב לשכנע את בית המשפט במידת הסבירות הראויה – ולא על פי האמור בכתב התביעה בלבד – כי הוא עומד בכל התנאים לאישור תובענה כייצוגית, ובכלל זה בדרישה לקיום עילת תביעה אישית [...]. המבחנים לאישורה של תובענה ייצוגית הם מחמירים מאלה שעל-פיהם נבחנת בקשה לסילוק על הסף של תביעה רגילה. על התובע הייצוגי להניח בפני בית המשפט תשתית משפטית וראייתית התומכת לכאורה בתביעתו. בשונה מן התובע בתביעה רגילה, המבקש לאשר תובענה כייצוגית אינו יכול להסתפק בעובדות הנטענות בכתב התביעה, אלא מוטלת עליו החובה להוכיחן באופן לכאורי. במקרה הצורך, המבקש צריך לתמוך את טענותיו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

בתצהירים ובמסמכים הרלוונטיים. בית המשפט שדן בבקשה נדרש להיכנס לעובי הקורה, ולבחון היטב – משפטית ועובדתית – האם מתקיימים התנאים לאישור התובענה כייצוגית (עניין מגן וקשת, בעמ' 328; עניין רייכרט, בעמ' 291-292). מבחינים אלה לא נקבעו בעלמא, אלא נועדו להביא לשימוש מושכל בכלי התובענה הייצוגית, לנוכח השפעתו המכרעת על הנתבעים ועל התנהלותם העסקית, כמוסבר לעיל. [עניין מתכות, פסקה 41 לפסק דינה של כבוד השופטת ברק ארז (דעת הרוב), ההדגשות שלי – נ.ע.; וראו גם רע"א 9778/16 זליגמן נ' הפניקס החברה לביטוח בע"מ (נבו 31.5.2018) (מפי כבוד השופטת וילנר)].

העברת הנטל למצער בעניין קיומן של תניות הפטור

98. כפי שפורט בהרחבה בטיעוני הצדדים, סוגיית הנטל והעברתו שנויה במחלוקת בין הצדדים.

99. בית המשפט העליון עמד לא פעם על פערי המידע בהליכי תובענות ייצוגיות. אמנם, וככלל, אין באמור כדי להצדיק היפוך אינהרנטי של נטל ההוכחה, כפי שנפסק "הכלל הוא שחרף פערי המידע והקשיים הראייתיים הניצבים בדרכו של המבקש, עליו הראיה בדבר קיומה של הקבוצה ובדבר התאמת עניינה להליך ייצוגי" [ע"א 2112/17 גרסט נ' נטוויז'ן בע"מ (נבו 2.9.2018), פסקאות 42-43 (להלן: "עניין גרסט")].

100. עם זאת, בית המשפט העליון הכיר בכך שעשויים להיות מצבים חריגים, בהם יהיה זה מוצדק להעביר את נטל הראיה, וקבע כי "אין לנעול את השער מפני אפשרות זו" (עניין גרסט). כאשר טיבו של העניין או התשתית הראייתית שכן גובשה היא "כה 'מחשידה'", וכאשר ניכר כי בידי העוסק להפריך תשתית ראייתית זו, אפשרות זו נותרת על הפרק (עניין גרסט, פסקה 39):

"אף לעמדתי קיים קושי בלתי מבוטל בהיפוך נטל הראיה כאשר עסקינן בביסוסה של קבוצת נפגעים המתאימה לבירור בהליך ייצוגי – אף על-פי שאין לנעול את השער מפני אפשרות זו. אין לכחד; האפשרות של הצבת רף ראייתי נמוך והפיכת נטל הראיה כלפי העוסק, מתאימה יותר בנוגע לסיכויי התובענה, באותם מצבים שבהם יש עובדות וראיות בקשר לעילת התביעה המצויות בידי העוסק. במצב דברים שכזה, כאשר המבקש מגבש תשתית ראשונית לתביעתו ואילו העוסק נמנע מלהפריכה, יתכן שיהא די בכך על מנת לבסס את סיכויי התביעה בשלב המקדמי של בקשת האישור. מסקנה שכזו אינה אלא יישום של ה"כלל הנקוט על ידי בית המשפט מימים ימימה, שמעמידים בעל דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראיה, שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו, ואין לו לכך הסבר סביר, ניתן להסיק, שאילו הובאה הראיה, היתה פועלת נגדו. כלל זה מקובל ומושרש הן במשפטים אזרחיים והן במשפטים פליליים, וככל שהראיה יותר משמעותית, כן רשאי בית המשפט להסיק מאי הצגתה מסקנות מכריעות יותר וקיצוניות יותר נגד מי שנמנע מהצגתה" (ע"א 548/78 פלונית נ' פלוני, פ"ד (1) 736, 760 (1980); וראו הישום, בדעת מיעוט, בעניין מגדל, בפסקה 16 לפסק הדין של השופט ע' פוגלמן). באותם מצבים ניתן יהא לקבוע, כי די בתשתית הראשונית שהציג המבקש – ובהעדר הצגת ראיות סותרות על-ידי העוסק – על מנת לצלוח את הרף הדרוש לאישור התובענה כייצוגית".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

101. במקרה דנן, וכפי שעוד יפורט להלן, לאחר שמיעת הראיות בבקשת האישור, הגעתי לכלל מסקנה כי הוצגו די עובדות וראיות המצביעות על תשתית מספקת לבקשת האישור, בדבר קיומן של הפרות דרישות הנגישות החלות על המשיבה. ראיותיה של המשיבה וחקירתו הנגדית של המומחה מטעמה, אף חיזקו וביססו את התשתית שפורטה בבקשת האישור. אשר לקיומן של תניות הפטור, אף כאן הניחה המומחית מטעם המבקשים תשתית מספקת לאי קיומן, והואיל והעובדות בקשר עמן מצויות או אמורות להימצא בידיה של המשיבה, הרי שהנטל, למצער בעניין זה, צריך לחול עליה (ובעניין זה מקובלות עליי טענות המבקשים, בין היתר, בסעיף 45 לסיכומיהם).

המסגרת הנורמטיבית

102. סעיף 19ב לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות קובע כי: "אדם עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום ציבורי ולשירות ציבורי". סעיף 19א לחוק מגדיר את המונח "נגישות" כדלהלן:

"נגישות" – אפשרות הגעה למקום, תנועה והתמצאות בו, שימוש והנאה משירות, קבלת מידע הניתן או המופק במסגרת מקום או שירות או בקשר אליהם, שימוש במתקניהם והשתתפות בתכניות ובפעילויות המתקיימות בהם, והכל באופן שוויוני, מכובד, עצמאי ובטיחותי.

103. סעיף 19יא(ב) קובע כי: "מי שאחראי להספקת שירות ציבורי יבצע התאמות נגישות לאנשים עם מוגבלות לפי סימן זה", וסעיף 19יב מסמך את שר המשפטים לקבוע הוראות בדבר נגישות מוצרים, ואלה נקבעו בתקנות הנגישות.

104. ההוראות הרלוונטיות לענייננו בתקנות הנגישות, עוגנו בתקנה 25 המתייחסת אף לתקן החל:

"25. (א)נותן שירות המספק שירות לציבור באמצעות מכונות למתן שירות אוטומטי, כגון מכונות לממכר אוכל ומשקאות, מכונות תשלום, מיתקנים לקבלת מידע, לרבות מדפסות אוטומטיות ומיתקנים שניתנים באמצעותם שירותי בנק, וכן מיתקנים להספקת מים חמים או קרים לשתייה – אך למעט מיתקנים שנועדו לשתייה מהברז במישרין – יספק את השירות כך שהמכונות יהיו נגישות לשימוש עצמאי של אנשים עם מוגבלות לפי פרטים אלה:

(1) החייב יספק מכונות שמתקיימות בהן הוראות ת"י 1918 חלק 4 (2.11), בסעיף הדין במכונות למתן שירות אוטומטי; ואולם חייב בביצוע התאמות נגישות למכונות לתשלום בעד חניה, ולמכונות לשירות אוטומטי שהגישה אליהן היא באמצעות רכב בלבד, יהיה פטור מהספקת מכונות שזיהוי אמצעי ההפעלה בהן נעשה באמצעים מישוריים;

(2) הנחיות ההפעלה למכונה יינתנו בכיתוב בשפה פשוטה, בסמלול ובמידע שמיעתי, לפי העניין;

(3) היתה הפעלת המכונה תלויה בזמן תגובה של המשתמש, לא יפחת זמן התגובה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

המרבי הנדרש להפעלת המכונה מ-60 שניות לכל פעולה; ואולם במיתקנים שניתנים באמצעותם שירותי בנק, זמן התגובה המרבי לא יפחת מ-45 שניות; (4) המכונה תסומל בסמל הנגישות הבין-לאומי לפי ת"י 1918 חלק 4.

(ב) ניתן שירות זהה במקום ציבורי אחד, באמצעות יותר ממכונה אחת, יבצע החייב התאמות נגישות כאמור בתקנה זו בשליש מהמכונות ולא פחות ממכונה אחת; ניתן שירות זהה כאמור ביותר ממפלס אחד, יחולו הוראות תקנת משנה זו בכל מפלס שבו ניתן השירות.

(ג) חייב בהתאמות נגישות לפי תקנה זו יבדוק את קיומן וזמינותן של מכונות נגישות כאמור בתקנת משנה (א), שניתן לרכוש או לייבא אותן באופן סביר; לא היו מכונות כאמור בנמצא, יהיה פטור מביצוע תקנה זו.

(ד) האמור בתקנה זו בא להוסיף על הוראות חוק בניינים ציבוריים (מתקני שתייה למים צוננים), התשמ"ז-1986, וסימן ג', בפרט 8.19 בתוספת השנייה לתקנות התכנון והבנייה.

(ה) למען הסר ספק, אין באמור בתקנה זו כדי לחייב נותני שירות בייצור מכונות אוטומטיות נגישות למתן שירות.

105. הוראות נוספות ורלוונטיות הן הוראות תקנות 26-27, המחייבות בביצוע התאמות נגישות אשר יהיו זמינות ושמישות לאדם עם מוגבלות בכל שעות מתן השירות.

106. אם כן, ועל כך אין חולק, הבטחת נגישות של שירותים ציבוריים בכלל ושל המכונות דן עוגנו בדן ומחייבות את המשיבה לפעול על פיהן.

107. על מטרתו של חוק השוויון אין חולק, וכבר נפסק כי:

"מטרתו של חוק שוויון זכויות היא להגן על הזכות הבסיסית לשוויון, לכבוד ולחירות של אדם עם מוגבלות – דוגמת בן ששון וחברי הקבוצה שהוא מבקש לייצג; ולעגן את זכותו של כל אדם להשתלבות מלאה והשתתפות פעילה ושוויונית בחברה, באמצעות מתן "מענה הולם לצרכיו המיוחדים באופן שיאפשר לו לחיות את חייו בעצמאות מרבית, בפרטיות ובכבוד, תוך מיצוי מלוא יכולתו" (סעיף 2 לחוק שוויון זכויות). לצורך הגשמת תכלית זו, חוק שוויון זכויות כולל אסדרה מקיפה של תחום הנגישות של שירותים ומקומות ציבוריים (פרק ה' ופרק ה'1 לחוק שוויון זכויות); קובע כעקרונות יסוד את הזכות לנגישות (סעיף 19 לחוק שוויון זכויות) והאיסור על הפליה (סעיף 19 לחוק שוויון זכויות); ומטיל על גופים שונים חובות נרחבות של הנגשה והתאמות" [רע"א 5477/20 עיריית בני ברק נ' רפאל אור בן ששון (נבו 15.8.2021)].

108. בית המשפט העליון אף הכיר בכלי התובענה הייצוגית כאמצעי לקידום השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בחברה:

"הנה כי כן, שימוש בכלי התובענה הייצוגית כאמצעי לקידום השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בחברה הוא שימוש ראוי, המייצר תמריצים למלא אחר חובת ההנגשה ומסייע בהכוונת התנהגות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

ובהשגת קידום שוויון הזדמנויות אמיתי (ראו והשוו בג"ץ 6069/10 מחמלי נ' שרות בתי הסוהר (נבו 5.5.2014)). לא בכדי סיפק המחוקק ארגז כלים שנועד להקל ולעודד הגשת תובענות ייצוגיות בתחום זה" (שם, בפסקה 20).

109. נבחן את הדברים להלן.

דחיית טענות המשיבה לסילוק התובענה על הסף והשוני בין ההליך דנו לעניין זקס

110. כאמור, המשיבה טענה כי יש לסלק את בקשת האישור על הסף מאחר שהעניין בו מבוקש לדון נדון בהליך קודם, שנדחה, וכיוון שבקשת האישור אינה עומדת במבחנים שמטרתם לסייע לבית המשפט לקבוע האם בבקשת האישור המאוחרת ישנם הבדלים מהותיים ומשמעותיים ביחס לבקשה שכבר נדונה, כפי שנקבעו בעניין מוזס [ת"צ (מחוזי חי') 53332-04-22 אודי מוזס נ' שופרסל בע"מ (נבו 25.8.2021)]; מידת השוני בין העניין שהיה בבסיס ההליך הקודם לבין העניין מושא הבקשה הנוכחית; פרק הזמן שחלף מאז שנדחתה הבקשה הקודמת ועד להגשת הבקשה הנוכחית; הסיבה בגינה נדחתה הבקשה הקודמת; ושיקולי מדיניות רחבים).

111. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים, מצאתי לדחות את טענות המשיבה בעניין זה.

112. כפי שיפורט להלן, שמיעת הראיות ובכללן קריסת חוות דעתו של מומחה המשיבה רק ביססו וחיזקו את טענות המבקשים גם בעניין זה.

113. כך, בניגוד לטענות המשיבה, הוכח ברמה מספקת כי קיימים הבדלים בין ההליך דנו להליך הקודם בעניין זקס, וכי קיים אינטרס ציבורי בניהול הליך זה (בפרט לאחר התרת תיקון בקשת האישור והחלטת בית המשפט העליון כמפורט לעיל). אמנם המשיבה טענה כי כדי לבחון האם קיים הבדל משמעותי בין ההליכים יש לערוך בדיקה מקדמית של בקשת האישור ולא בדיקה לאחר שמיעת הראיות, אך המשיבה לא הגישה בקשה לסילוק על הסף בשלב המקדמי, ולאחר שמיעת ראיות ומומחי הצדדים, על בית המשפט לשקול את כל חומר הראיות שמונח בפניו (יוער כי אף אם הייתה מוגשת בקשת סילוק, לא היה מקום, במקרה דנו, לסלק את הבקשה על הסף טרם שמיעת הראיות).

114. כפי שפורט לעיל, תיקון בקשת האישור והעדויות שנשמעו מעידים על כך שבשונה מעניין זקס הונחה תשתית מספקת לשלב זה לצורך אישור הבקשה, וכי הכשלים בהליך בעניין זקס תוקנו, למצער לכאורה.

115. הצדדים הפנו להחלטה בעניין רוזנפלד, כשכל צד טוען כי האמור בו תומך בעמדתו. באותו עניין קבעה כבוד השופטת (כתוארה אז) אסתר חיות כי במקרה בו כבר נדון והוכרע, באופן הדוחה בקשה לאישור תובענה כייצוגית, הרי שמצב מיוחד זה מצדיק בדיקה מקדמית, נפרדת "...במסגרתה על המבקש להראות מה טעם יש בדיון מחודש באותה סוגיה" (שם, פסקה 9). עוד נפסק כי על המבקש להראות כי קיים הבדל בין ההליכים "...וכן עליו להראות כי הבדל זה הוא כה ממשי ומשמעותי עד כי פסק הדין..." אשר ניתן בהליך האחר אינו עומד לו לרועץ. ערעור שהוגש על ההחלטה, נדחה [ע"א 10688/02 יוסף רוזנפלד נ' הארגון למימוש האמנה על ביטחון סוציאלי (נבו 27.3.2003)].

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

116. באותו עניין, נדחתה בקשת האישור המאוחרת שכן המבקש שם לא הצליח להוכיח דבר קיומו של הבדל. אלא שכפי שטענו המבקשים, לאחר תיקון בקשת האישור דנן, תוקנו, למצער לכאורה, המחדלים מושא ההליך בעניין זקס, הן בכל הקשור לעילות והן בכל הקשור לחוות הדעת.
117. המשיבה סמכה את ידיה אף על ההחלטה בעניין מוזס הנ"ל (פסקה 26) במסגרתה הציע בית המשפט (מפי כבוד השופט מוחמד עלי), מספר שיקולים, אשר ראוי להביאם בחשבון ובכללם מידת השוני בין התשתית העובדתית בהליכים, פרק הזמן שחלף, הטעם לדחיית הבקשה הקודמת ועוד.
118. אף יישומם של אותם מבחנים מביאים למסקנה כי אין ההליך בעניין זקס עומד למבקשים לרועץ.
119. ראשית, כפי שפורט לעיל, קיים שוני בין התשתית העובדתית בין ההליכים. כך, בעניין זקס נקבע כי המבקש לא הבהיר את עילת התביעה וראיותיו לקו בחסר משמעותי (עניין זקס, פסקאות 9, 11-12, ו-15), בין היתר, כדלהלן:
- "אני נאלצת לדחות את בקשת האישור, משום שהמבקש לא עמד בתנאים הדרושים לפי חוק תובענות ייצוגיות: לא הבהיר את עילת התביעה שלו, וראיותיו לוקות בחסר משמעותי. לאור הדברים שייאמרו בהמשך גם לא ברור כי ייצג וינהל את עניינה של הקבוצה בדרך הולמת. משום כך החלטתי שלא לאשר את התביעה הייצוגית".**
120. עוד נקבע כי חוות הדעת הייתה חסרה, הצדדים ויתרו על חקירות המומחים, והמבקש הסתמך על גרסה לא מעודכנת של התקן (שם, פסקאות 13-14). בית המשפט אף קבע כי לא מתקיים התנאי כי המבקש ייצג וינהל את עניינה של הקבוצה בדרך הולמת. מכאן שמדובר בדחייה מטעמים שאינם נוגעים להכרעה לכאורית בעילת התביעה עצמה, ושאינה נובעת מדיון מעמיק והכרעה בעילה גופה.
121. בעניינו, בקשת האישור, לאחר תיקונה, מציגה באופן ברור את עילות התביעה, היא מבוססת על הוראות התקנים הרלוונטיים, חוות הדעת שהגישו המבקשים מעידות על הפרות דרישות הנגישות, למצער לכאורה, כל זאת לאחר חקירת מומחי הצדדים. לפיכך, נראה כי ישנו הבדל משמעותי בין ההליכים באופן שאינו מצדיק סילוק ההליך דנן על הסף.
122. אשר לשיקולי מדיניות רחבים, הכוללים בין היתר את קיומם של מנגנוני אכיפה חלופיים ואת התכליות החברתיות הנמצאות בבסיס העילה הנטענת, אמנם קיים למבקשים מנגנון חלופי בדמות תביעה אישית בסכום שאינו מבוטל, אך נראה כי המנגנון המתאים יותר הוא מנגנון התביעה הייצוגית, ועניין זה אף עולה בקנה אחד עם פסיקת בית המשפט העליון, הן בעניין עיריית בני ברק והן כפי שקבע כבוד השופט גרוסקופף בעניינו, לפיה ישנה חשיבות להגשת הבקשה שכן מדובר בעילות "רגולטוריות" בעיקרן.
123. בנסיבות אלה הטענה לדחיית הבקשה על הסף, בשל ההליך הקודם בעניין זקס, נדחית.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

דחיית טענות לחוסר תום לב מצד המבקשים על רקע ההליך הקודם בעניין זקס

124. המשיבה טענה כי ניהול ההליך דגן על ידי המבקשים ובאי כוחם לוקה בחוסר תום לב קיצוני ומובהק, שעה שההליך דגן אינו אלא "תוכנית מגירה" חלופית, שהוכנה מבעוד מועד למקרה של כישלון ההליך בעניין זקס. זאת, חלף נקיטת הליכים רבים ומתאימים שעמדו לרשותם, כגון: הגשת בקשת הצטרפות להליך זקס; או הגשת בקשת אישור נוספת מטעמם תוך עתירה לבררה יחד עם הליך זקס או במקומו; או ככל שסברו שבידיהם לייצג את הקבוצה באופן טוב יותר – הגשת בקשה להחלפת המבקש ובאי כוח המייצגים שם; או שימוש "במנגנוני אכיפה חלופיים", בדמות הגשת תביעות אישיות, זאת בהתחשב בשווי הגבוה של התביעות האישיות בסך 65,267 ₪, השומט את הקרקע תחת הרציונל העומד בבסיס מוסד התובענות הייצוגיות.

125. טענות אלה של המשיבה לא רק שלא הוכחו, אלא שנסתרו במהלך שמיעת הבקשה. כך, כשנשאל מנהל המשיבה, מר אטיאס, באשר לקשר הנטען בין באי הכוח בשני ההליכים, השיב: "אני לצערי לא יודע אין לי מושג לצערי" (עמוד 115 שורות 23-27; עמוד 115 שורה 35 עד עמוד 116 שורה 2).

126. בכך שמט את הבסיס תחת טענותיו הרבות בתצהירו בעניין שיתוף פעולה נטען בין המבקשים ובאי כוחם לצדדים בעניין זקס (סעיפים 22-25 לתצהירו).

127. מעבר לאמור לא הובאו ראיות אחרות לתמוך בטענות המשיבה בעניין זה, ומכאן שטענות המבקשים כי לבאי כוחם לא הייתה כל נגיעה להליך בעניין זקס, לא נסתרו [ראו והשוו ת"צ (מחוזי ת"א) 11298-06-19 יואב ים נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (נבו 21.6.2020), אשר אושר בבית המשפט העליון במסגרת ע"א 4613/20 יואב ים נ' בנק לאומי לישראל בע"מ (נבו 13.7.2020)].

אי עמידה בהוראת התקן הרלוונטי

128. ליבת בקשת האישור היא בטענות המבקשים כי מכוונת המשיבה אינן עומדות בהוראות התקן הרלוונטי, על בסיס חוות דעת המומחית מטעמם וחוות הדעת שאומצו על ידיה ואשר נערכו על ידי המומחה אבן זהב ז"ל.

129. כפי שפורט לעיל, התמונה שעלתה מחקירות המומחים חיזקה ביתר שאת את התשתית הראייתית שהונחה בכתבי הטענות; חוות דעת המומחית מטעם המבקשים לא נסתרו, ואילו חוות דעת מומחה המשיבה קרסו עד כי אלה אינן נזכרות בסיכומי המשיבה אשר עוסקים בעיקר בתקיפת חוות דעת מומחית המבקשים.

130. ודוקו.

131. חוות דעת המומחית וכן חוות דעת המומחה אבן זהב ז"ל שאומצו על ידיה סקרו את דרישות התקן החל ואת אי עמידת המכוונת בהן. קביעות אלה לא נסתרו בחקירתה הנגדית (סעיף 11 לסיכומי המבקשים). אף עיון בסיכומי המשיבה מלמד כי לא נטען, למצער לכאורה, כי קביעותיה לעניין הפרות התקן שגויות (להבדיל מטענות אחרות שיבחנו להלן).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

132. כך למשל בחוות דעתו של אבן זהב ז"ל שאימצה המומחית ויזנפלד, נקבע לעניין פרט מסויים בתקן כי "לא רק שפתחי פלט המוצר נמוכים משמעותית מדרישת התקן, לאחר הרכישה המוצר נפלט למיקום נמוך עוד יותר" (עמוד 14 לחוות הדעת המשלימה). בעדותה נשאלה על כך המומחית ובתשובתה אישרה את הדברים (עמוד 45 שורות 5-21); ועוד.

133. מנגד וכאמור, חוות דעת מומחה המשיבה קרסו עד כי הלה הודה כי המכונות אינן עומדות בתקן, למצער בחלק מן הפרטים. כך ובין היתר, מחד גיסא קבע מומחה המשיבה בחוות דעתו (בטבלאות שבעמודים 13-17 לחוות הדעת) כי צג ההפעלה הצידי שבמכונות אינו רלוונטי ואינו צריך לעמוד בדרישות הנגישות, מאחר שהוא מיועד לטכנאי ולא ללקוחות. מאידך גיסא, בעדותו הודה המומחה כי הצג מציג מידע ללקוח ומיועד לשימוש, ואף הודה כי הוא אינו עומד בדרישות התקנות (עמוד 67 שורה 38 עד עמוד 68 שורה 35).

134. בניגוד לטענות המשיבה, המומחה אף אישר בעדותו כי מכונה שלא עמדה בתקן בנוסחו הישן לא עומדת גם בדרישות התקן החדש (עמוד 90 שורות 9-11).

135. כמו כן, הודה בעדותו כי המכונות אינן נגישות ללקויי ראייה:

"העד, מר רונקין: מה שאני יודע ומה שבדקתי שהליקויים בנושא של נגישות לכלל סוגי המוגבלויות אני לא מסתכל על כיסא גלגלים לא מסתכל רק ליקויי ראייה, אני מסתכל על כל סוגי המוגבלויות ואני מסתכל על הרגולציה. זה מה שאני בודק בתור מורשה נגישות שירות אני מסתכל על הרגולציה ומה נדרש בתקן. ואחרי שבדקתי מה נדרש בתקן ראיתי שהדבר היחיד שלא קיים במכונה הזאת זה הנגשה עבור ליקויי ראייה. שזה אומר שאפשרות לשמוע את כל הפיצ'רים במכשיר ושאדם שמחבר אוזניות יכול להפעיל את המכשיר זה לא קיים.

...

העד, מר רונקין: מה שלא היה תקין במכונה הזאת או-קיי במכונות שאני בדקתי זה הנגשה עבור כבדי ראייה". (עמוד 62 שורות 5-12, ושורות 36-37).

136. המומחה אף הודה בעדותו כי בחוות דעתו ובאישור שנתן בעבר למשיבה כלל לא התייחס לתקן העדכני:

"עו"ד רון: אז שוב למה נדרשה ההצרה הזאת אם בקשר למכונה שנרכשה ב-2016 איזה בעיות בתקן יש? איזה עומדת בתקן לא עומדת בתקן? הרי אם היא עומדת בתקן אתה לא צריך את האישור הזה.

העד, מר רונקין: הייתה צריכה להתייחס לתקן של 2001 ולא 2015 זה כנראה נעשה בטעות.

עו"ד רון: טוב.

כב' השופט ניר נאוי: מה נעשה בטעות?

העד, מר רונקין: זה שלא התייחסתי לתקן הישן יותר, והתייחסתי לתקן חדש שהוא לא רלוונטי.

כב' השופט ניר נאוי: לא הבנתי את התשובה הזאת עכשיו. מתי התייחסת לתקן לא רלוונטי?

העד, מר רונקין: כשנתתי את האישור ב-2021 הייתי צריך להתייחס לתקן של 2015 ולא שוב לא התייחסתי לתקן הרלוונטי באותו אישור.

...

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

כב' השופט ניר נאוי: ואמרת גם שבחוות הדעת שלך אתה לא יודע להסביר למה למרות שהיא נערכה באוקטובר 24 לא התייחסת לתקן אוגוסט 23. העד, מר רונקין: נכון.

כב' השופט ניר נאוי: אתה לא יודע להסביר. ואני שואל אותך שאלה אחרת האם בדקת אם יש למשיבה מכונות שנרכשו שהם שנת ייצור אחרי 2015 האם בדקת את זה אז לכאורה? העד, מר רונקין: לא בדקתי את זה". (עמוד 77 שורה 4 עד עמוד 78 שורה 25).

137. נוסף לכך, הודה מומחה המשיבה כי ערך שני סקרים ודוחות ליקויים למכונות המשיבה, בשנת 2021 ובשנת 2024, כאשר בשניהם נמצאו ליקויים. עניין זה לא פורט בחוות דעתו והמשמעות הראייתית ידועה כי הדבר פועל לחובת המשיבה (עמוד 79 שורה 29 עד עמוד 80 שורה 11).

138. מומחה המשיבה אף הפנה בחוות דעתו ליישומון המאפשר חלופה נגישה לשימוש במכונות, אך בעדותו התברר כי הוא כלל לא בדק חלופה זו ולא יודע לומר האם המכונות מפנות לאותו יישומון (עמוד 87 שורה 18 עד עמוד 88 שורה 17).

139. דוגמאות רבות אלה מלמדות כי הלכה למעשה לא רק שלא נסתרו טענות המבקשים לעניין אי עמידה בהוראות התקן, אלא שאף מומחה המשיבה הודה למצער בחלקן.

140. אף מנהל המשיבה, מר אטיאס, תמך בעמדת המבקשים בעדותו. כך, כשנשאל בחקירתו על אודות אמירת המומחה מטעמו לפיה, בקביעתו כי המכונות נקנו לפני שנת 2015 והן עומדות בתקן, הוא הסתמך על הצהרתו שלו, הכחיש וטען שאינו יכול לאשר דבר שכזה (עמוד 102 שורה 34 עד עמוד 103 שורה 10).

141. מנהל המשיבה אף העיד כי בין 60 ל- 70 אחוזים ממכונות המשיבה נרכשו לפני שנת 2015. כלומר, בין 30 ל- 40 אחוזים מהמכונות נרכשו לאחר שנת 2015 ומכאן שהטענה לעמידה בתקן 2001 אינה רלוונטית (עמוד 101 שורה 19 עד עמוד 102 שורה 11, ועמוד 115 שורות 3-7).

142. כפי שפורט, עדויות מומחה המשיבה ומנהלה לא הוכיחו עמידה בתקן החדש, למצער ביחס למכונות החדשות, שנקנו לאחר שנת 2015. אף בכך יש כדי לתמוך בטענות המבקשים ביחס לאי עמידת מכונות המשיבה בהוראות התקן הרלוונטי.

143. בשים לב לכל האמור, סבורני כי המבקשים הניחו תשתית מספקת לשלב זה לאי עמידה בהוראות התקן, בשים לב לחוות דעת המומחית שלא נסתרו ומנגד קריסת חוות דעת מומחה המשיבה.

טענת המשיבה לפטור לפי תקנה 25(ב) לתקנות הנגישות

144. המשיבה טענה כי עומד לה פטור מכוח תקנה 25(ב) לתקנות הנגישות, שקובע מבחן כמותי לפיו ניתן להסתפק בכך ששליש, ולא פחות מאחת, מהמכונות המוצבות במקום ציבורי אחד המציעות שירות זהה, יהיו נגישות, כך שיתר המכונות יכולות שלא לעמוד בדרישות הנגישות:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

25" (ב) ניתן שירות זהה במקום ציבורי אחד, באמצעות יותר ממכונה אחת, יבצע החייב התאמות נגישות כאמור בתקנה זו בשליש מהמכונות ולא פחות ממכונה אחת; ניתן שירות זהה כאמור ביותר ממפלס אחד, יחולו הוראות תקנת משנה זו בכל מפלס שבו ניתן השירות."

145. בהתאם להוראות הפטור טענה המשיבה כי הצבעה על מכונה ספציפית שאינה מונגשת לכאורה, ואף על מספר מכונות, אין בה כדי לקבוע שהמשיבה אינה עומדת בהוראות הדין, והיה על המבקשים להראות כי מספר המכונות הנגישות נופל משליש בכל מקום ציבורי, ביחס לכל אחד מן הליקויים הנטענים (סעיפים 74-75 לתשובה לבקשת האישור המתוקנת).

146. מומחית המבקשים נשאלה על פטור זה, והשיבה כי בבדיקותיה לא נמצאה בשטח אף לא מכונה נגישה אחת, ולכן הטענה לא מתקיימת: "לא הייתה אף מכונה שיכולתי להגיד או שהם אמרו לצורך העניין שהיא מכונה נגישה זה מחויב בתקנה, אם יש מכונה נגישה צריך לסמן אותה כנגישה. אף מכונה לא הייתה מסומנת כנגישה ואני גם לא מצאתי אף מכונה שאני יכולה לקרוא לה נגישה" (עמוד 54 שורות 25-28). בנסיבות אלה, והואיל ועסקינן בעניין המצוי בידיעתה של המשיבה, ראוי בהתאם לפסיקה הנ"ל בעניין גרסט, להעביר את הנטל.

147. אלא שהמשיבה לא הניחה תשתית כלשהי ואף לא בדל ראיה כי היא עומדת בהוראות פטור זה.

148. המשיבה טענה כי עניין זה עלה לראשונה בחקירות ולא הופיע בחוות דעת המומחית מטעם המבקשים, שהסתירה את ממצאי בדיקתה (סעיף 29 לסיכומי המשיבה).

149. אלא שכפי שטענו המבקשים, אף אם הדברים עלו לראשונה בחקירה הנגדית של המומחית מטעמם, היה זה במענה לשאלות בא כוח המשיבה, ומכאן שאין מקום לטענות בעניין הרחבת חזית (סעיף 7 לסיכומי התשובה).

150. בשים לב לאמור, טענות המבקשים כי תניית פטור זו לא הוכחה לא נסתרו, ומנגד המשיבה לא הצליחה להוכיח כי היא עומדת בדרישות פטור זה.

טענת המשיבה לפטור לפי תקנה 25(ג) לתקנות הנגישות

151. המשיבה כאמור טענה כי אין בנמצא מכונות העומדות בכל דרישות התקן שניתן לייבא לארץ באופן סביר, ועל כן עומד לה פטור לפי תקנה 25(ג) לתקנות הנגישות:

25" (ג) חייב בהתאמות נגישות לפי תקנה זו יבדוק את קיומן וזמינותן של מכונות נגישות כאמור בתקנת משנה (א), שניתן לרכוש או לייבא אותן באופן סביר; לא היו מכונות כאמור בנמצא, יהיה פטור מביצוע תקנה זו."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

152. המשיבה נתלתה בעניין זה בתצהיר מנהלה, לפיו למיטב ידיעתו לא קיימת מכונה העומדת בכל דרישות התקן, וטענה כי בכך עמדה בנטל הוכחת הפטור.

153. המבקשים טענו בעניין זה כי טענות המשיבה, המסתמכות על הודעת דואר אלקטרוני שהתקבלה ממשווק שמכר לה מכונות כשלו, כפי שנקבע עוד בעניין זקס (סעיפים 22-23 לתגובה לתשובה). אף מומחית המבקשים התייחסה לעניין בפרק ד' לחוות דעתה, וטענה כי מבדיקה שערכה ניתן בקלות לאתר מכונות העומדות בדרישות התקן הישראלי. לשיטתה, מבדיקה פשוטה באינטרנט עלה כי ישנן חברות רבות שמצהירות על עמידתן בתקן האמריקאי, כך שבפועל הן עומדות גם בתקן הישראלי משנת 2023. כמו כן, מסרה המומחית כי פנתה לאחת מאותן חברות בשאלת היכולת לייבא את אותן מכונות לארץ, וזו השיבה לה כי היא משווקת את מכונותיה בארץ באמצעות ספק ישראלי (עמוד 48 שורות 10-24; עמוד 50 שורות 9-30). עדות זו וחוות הדעת בכללותה, לא נסתרו.

154. אלא שמנגד, וגם בהקשר זה, עדות מומחה המשיבה קרסה. כך ובין היתר, עלה כי המשיבה לא ביצעה פעולות ומאמצים מספקים לאיתור מכונות נגישות וכן כי המומחה מטעם המשיבה כלל לא בדק את סוגיית היכולת לייבא את אותן מכונות. כך למשל השיב המומחה: **"אני מסתמך על מה שאמר לי מר אטיאס אני מסתמך על הניסיון המקצועי שלי... לא עשיתי בדיקה חוץ מהתשובה של הלקוח שלי שהוא בדק וראה שאין"** (עמוד 63, שורה 34 עד עמוד 64 שורה 2).

155. גם עדותו של מנהל המשיבה תמכה בטענות המבקשים. מנהל המשיבה טען בתצהירו המשלים (מתאריך 10.10.2024) אשר צורף לתשובת המשיבה המשלימה (מתאריך 13.10.2024), כי פנה לחברות אותן ציינה מומחית המבקשים בחוות דעתה, וכי לא נמצאו מכונות נגישות (סעיף 7 לתצהיר המשלים).

156. אלא שכפי שטענו המבקשים, מדובר במספר פניות בודדות שנעשו לאחרונה, בהן שאל מנהל המשיבה שאלות כלליות ולא רלוונטיות. כך למשל מנהל המשיבה פנה לשתי חברות בשאלה האם קיימת מכונה העומדת בדרישות עומק בדומה למכשיר בנק אוטומטי (ATM), ונענה בשלילה. בכל הכבוד, שאלה זו אינה רלוונטית וככל שמנהל המשיבה היה מעוניין לקבל פרטים מתאימים ורלוונטיים הרי שהיה עליו לצרף את התקן הישראלי ולמצער הוראות רלוונטיות ממנו ולשאול ברחל בתך האם קיימת מכונה שעומדת בו. עדותו כי עשה כן, עמדה בניגוד לתצהירו כאמור ולנספחיו, ולא נתמכה בראיות מתאימות (עמוד 110 שורה 1 עד עמוד 111 שורה 21; טענות המבקשים בסעיפים 49-51 לסיכומיהם מקובלות עליי).

157. לאור הדברים, סבורני גם כאן כי טענות המבקשים לא נסתרו וכי המשיבה לא הצליחה להוכיח כי היא עומדת גם בדרישות פטור זה, למצער באופן המספק לשלב זה.

יתר התנאים לאישור תובענה ייצוגית

תביעה שניתן להגיש בה בקשה לאישור תובענה ייצוגית (סעיף 3 (א))

158. התביעה מוגשת מכוח פרט 9 לתוספת השנייה לחוק – תביעה בעילה לפי חוק שוויון זכויות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

עילת תביעה אישית

159. כפי שפורט לעיל, המשיבה טענה תחילה כי המבקש 1 נעדר עילת תביעה אישית שכן בבקשת האישור המקורית טען כי העילה נוצרה בתחנת הרכבת בירושלים, בה טענה המשיבה כי היא כלל לא מפעילה מכונות. בהמשך, תיקנו המבקשים את בקשת האישור, כך שבמסגרתה פורטה עילתו האישית של המבקש 1 וביקוריו במקומות ציבוריים נוספים בהם מפעילה המשיבה את מכונותיה. המשיבה טענה כי המבקש 1 לא ידע להסביר כיצד נזכר לפתע בחלוף שנים, בעת עריכת תצהירו המאוחר, בעובדות שלא פירט בתצהירו המקורי. אף באשר למבקש 2 טענה המשיבה כי לא ברור כיצד בדיעבד התחוויר לו, בחלוף שנים, כי במקומות בהם ביקר מדובר במכונות של המשיבה תוך שהודה כי אינו יודע אם אכן מדובר במכונות מושא בקשת האישור. משכך, נטען כי אין ליתן אמון בגרסתם, ובהתאם כי לא עומדת להם עילת תביעה אישית.

160. המשיבה טענה כי אף סוגיית הקשר הסיבתי לא הוכחה, שכן המבקשים כלל לא טענו בתצהיריהם כי ניסו לרכוש מוצר כלשהו ממכונה כלשהי אך לא הצליחו בשל אי עמידתה בהוראות התקן. פועל יוצא, משהמבקשים ביצעו בהצלחה רכישה במכונות המשיבה הרי שגם אם הופרו הוראות התקן, לא מתקיים קשר סיבתי בין ההפרה לנזק הנטען.

161. אכן עדות המבקשים העלתה תהיות שונות. ראשית, ביחס לשניהם עלתה בצדק השאלה מדוע לא פירטו את כל האירועים המפורטים בתצהיריהם השני, כבר בתצהירם הראשון. המבקש 2 טען כי לא זכר וכי לא חשב על תביעה עתידית אך זכר כי המכונות לא היו נגישות (עמוד 21 שורה 25 עד עמוד 23 שורה 14).

162. אף עדות המבקש 1 הייתה כללית וקשה היה להבין ממנה כיצד הוא ידע שנתקל דווקא במכונות המשיבה, כשמחד גיסא העיד כי בתצהירו הראשון התכוון למכונות אוטומטיות באופן כללי, ולא דווקא למכונות המשיבה, ומאידך גיסא העיד כי תצהירו השני התמקד במכונות המשיבה. עוד העיד כי לאחר תצהירו הראשון ניסה להיזכר מתי היה במקומות אליהם התייחס, ומי שמיקד אותו היו עורכי הדין (עמוד 25 שורה 29 עד עמוד 28 שורה 14). בדומה לכך, גם המבקש 2 לא ידע בזמן אמת שהמכונות שייכות למשיבה, ורק בדיעבד שיחזר והבין זאת.

163. עם זאת, סבורני כי אין בקשיים אלה כדי לפגום בעילתם. כפי שטענו המבקשים, המבקשים אכן לא ידעו בזמן אמת כי מדובר במכונות המשיבה, אך בניגוד לטענת המשיבה, המבקשים דווקא כן טענו כי לא הצליחו לרכוש מוצרים ממכונות המשיבה וטענתם לא נסתרה. כך מר עוזרי טען כי נשללה ממנו האפשרות לעשות שימוש במכונות שאינן נגישות (סעיף 19 לתצהירו בתמיכה לבקשה המתוקנת) וכן מר גנור הצהיר כי לא יכול היה לעשות שימוש במכונות (סעיף 5 לתצהירו בתמיכה לבקשה המתוקנת). על דברים אלה חזרו בעדותם (ראו סעיף 26 לסיכומי התשובה).

164. יוזכר כי בהחלטת בית המשפט העליון (בבר"ע על החלטת התיקון) נקבע כי המחלוקת עוסקת בעמידת המשיבה בדרישות הנגישות הקבועות בדין ולא דווקא בעילות התביעה האישיות של המבקשים, וכי הקשיים המתעוררים מתיקון בקשת האישור במהלך ניהול ההליך מצומצמים במיוחד, נוכח טיב הטענות המועלות בשם הקבוצה בבקשת האישור. כמו כן נקבע כי הטענות הן "רגולטוריות" בעיקרן ומשכך אין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

חשיבות של ממש לעילת התביעה האישית של חבר קבוצה כזה או אחר וממילא אין הבדלים מהותיים בין עילות התביעה האישיות של חברי הקבוצה. אף בשל כך סבורני כי דרישה זו מתקיימת.

165. מבלי לפגוע באמור, אוסיף כי סבורני כי במקרה בו הוכח כי במרחב הציבורי קיימות מכונות שאינן נגישות בהתאם לתקן, הרי שדי בכך כדי להקים עילת תביעה לאנשים בעלי מוגבלויות. אין הכרח דווקא כי אלה ינסו לרכוש ולא יצליחו. וישאל השואל, האם כשאדם על כיסא גלגלים מבחין כי לוח המקשים נמצא בגובה שהוא אינו יכול להגיע אליו, הוא חייב להתקרב למכונה ולנסות בכל זאת לרכוש מוצרים?!

166. אף לא מצאתי פגם בכך כי המבקשים נקטו בעבר הליכים רבים שהסתיימו בהסתלקויות. כפי שטענו המבקשים, בחלק מן ההליכים אושרו בקשות האישור, חלקם הסתיימו בהסתלקויות מתוגמלות, ואף לא נסתרו הטענות כי מר עוזרי תרם לא פעם את הגמול שנפסק לטובתו (סעיפים 78-80 לסיכומי המבקשים).

167. בשים לב לאמור, הנני קובע כי קיימת עילת תביעה אישית ברמת ההוכחה הנדרשת לשלב האישור.

העילות העומדות למבקשים

168. העילות הרלוונטיות הן הפרת החובות לבצע התאמות נגישות הקבועות בחוק שוויון זכויות ובתקנות הנגישות, וכן הפליית אנשים מחמת מוגבלותם לפי חוק שוויון זכויות (כמפורט בבקשה).

שאלות מהותיות משותפות לכלל חברי הקבוצה

169. האם המשיבה הפירה ומפירה את הוראות חוק שוויון זכויות ואת תקנות הנגישות; האם נגרם נזק ואם כן מהו הסכום שבו יש לפצות את חברי הקבוצה; ועוד.

התובענה היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה והיא תנוהל בתום לב

170. בנסיבות המפורטות לעיל וכפי שפורט ביחס לטענות המשיבה לחוסר תום לב מצד המבקשים בהגשת בקשת האישור, סבורני כי אף התנאי הקבוע בסעיף 8(א)(2) לחוק התובענות הייצוגיות מתקיים, שכן התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בין הצדדים. זאת, בין היתר, בשים לב לכך כי קיימת קבוצה של אנשים בעלי מוגבלות אשר יכול ונפגעו מהפרת הוראות הדין שפורטו לעיל, כמו גם חובות המשיבה, ובעניין זה מקובלות עלי טענות המבקשים.

171. כך אף באשר לתנאים הקבועים בסעיפים 8(א)(3) ו- (4), כי עניינם של חברי הקבוצה ינוהל בדרך הולמת ובתום לב. אמנם, כאמור, המשיבה טענה כי תנאים אלו לא מתקיימים בשל הקשר הנטען בין המבקשים ובאי הכוח בהליך דן לבין באי הכוח בעניין זקס שנוהל באותו עניין, אלא שעניין זה לא הוכח כאמור, אלא להיפך.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

הנזק

172. בשאלה מהו נזקם של חברי הקבוצה ובאיזה סכום יש לפצותם איני נדרש להכריע עתה, והעניין יתברר במסגרת התובענה גופה.

הקבוצה

173. אשר לקיומה של קבוצה, סבורני כי המבקשים עמדו ברף ההוכחה הנדרש להוכחת קיומה של קבוצה אשר נפגעה באופן דומה [ראו והשוו: עניין גרסט, שם נקבע כי המבקש לא הוכיח קיומה של קבוצה, אלא תקלות נקודתיות].

174. המבקשים הגדירו את הקבוצה בבקשתם כך: "אנשים המתניידים בכיסא גלגלים ונמוכי קומה, וכן בשם עיוורים ואנשים עם ירידה בראייה המגבילה את תפקודם".

סיכום

175. אני מאשר את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

176. המשיבה תישא בהוצאות המבקשים בסך 5,000 ₪ ובשכר טרחה בגין הדיון בבקשת האישור בסך 25,000 ₪.

177. הקבוצה בשמה תנוהל התובענה: "אנשים המתניידים בכיסא גלגלים ונמוכי קומה, וכן עיוורים ואנשים עם ירידה בראייה המגבילה את תפקודם".

178. זהות התובעים המייצגים ובאי כוחם כמפורט בכותרת ההחלטה.

179. עילות התביעה: הפרת הוראות הנגישות המעוגנות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח–1998 והוראות חוק נוספות הקשורות בכך, לרבות תקנות הנגישות.

180. שאלות משותפות: האם המשיבה הפירה ומפירה את הוראות חוק שוויון זכויות ואת תקנות הנגישות. האם נגרם נזק וככל שכן מהו הסכום שבו יש לפצות את חברי הקבוצה.

181. סעדים כמפורט בבקשה ובתביעה.

182. המשיבה תפרסם מודעה על אישור התובענה הייצוגית, בהתאם לסעיף 25(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות. נוסח ההודעה יכלול את הפרטים הנדרשים על פי סעיף 14(א) לחוק בהתאם להחלטה זו, וכן הבהרה בדבר זכותו של חבר בקבוצה לצאת מהקבוצה לפי סעיף 11 לחוק תובענות ייצוגיות. ההודעה תפורסם בשני עיתונים נפוצים בעברית ובעיתון נפוץ בשפה הערבית. גודל האותיות בפרסום לא יפחת מ-5 מ"מ. המשיבה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 40030-05-22 גנור ואח' נ' מ.א. אוטומטים בע"מ

תיק חיצוני:

1 תישא בעלות הפרסום. נוסח ההודעה יועבר לבאי כוח המבקשים, יהיה על דעתם, ויובא לאישורי תוך 20
2 יום.
3

4 183. כתב הגנה יוגש עד ליום 26.10.2025. הצדדים ישלימו הליכי גילוי ועיון בהתאם להוראות פרק ט' לתקנות
5 לא יאוחר מיום 26.11.2025, ובקשות יוגשו עד ליום 10.12.2025.
6

7 184. נקבע לישיבה מקדמית ליום 4.1.2026 בשעה 09:00.
8

9 ניתנה היום, ז' תמוז תשפ"ה, 03 יולי 2025, בהעדר הצדדים.
10

11
12
13
14
15
16

עוז ניר נאוי, שופט

